

Natuurtoets

Verwijderen begroeiing terrein Schipholweg-Boerhaavelaan, Haarlem

Projectnummer: 6744
Datum: 25-8-2014
Status: Concept
Opgesteld door: Dhr. R. van Dijk en mevr. M. Warringa
Controle door: Mevr. S. Boekhout

Spaarnelanden, dat het groenbeheer in de gemeente Haarlem verzorgt, heeft het voornemen om op een terrein aan de Boerhaavelaan te Haarlem begroeiingen te verwijderen. Het betreft een voormalig sportterrein, waar na jaren van verwaarlozing bosopslag heeft plaatsgevonden (hierna te noemen: het plangebied). Voor de uitvoering van deze werkzaamheden moet duidelijk zijn of deze werkzaamheden in overeenstemming met de natuurwetgeving uitgevoerd kunnen worden, en of daaraan voorwaarden verbonden zijn.

In voorliggende natuurtoets zijn de effecten van de geplande ingreep getoetst aan de natuurwetgeving. Deze toets is uitgevoerd op basis van een bronnenonderzoek en diverse veldinventarisaties.

Methode

Bronnenonderzoek

De geschiktheid voor de verwachte soorten/soortgroepen zijn beoordeeld aan de hand van een bronnenonderzoek en een verkennend veldbezoek. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare verspreidingsgegevens. Enerzijds gaat het om algemene verspreidingsgegevens uit landelijke en provinciale verspreidingsatlassen. Anderzijds is onderzocht of er locatiespecifieke gegevens beschikbaar zijn. Er is ondermeer een quickscan flora en fauna beschikbaar die is opgesteld voor het bestemmingsplan Haarlem 023 (Gemeente Haarlem, 2009). Ook zijn waarnemingssites (waarneming.nl, telmee.nl) geraadpleegd.

Verkennend veldbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door Rob van Dijk, ecologisch adviseur bij Eelerwoude, uitgevoerd op 8 mei 2014 bij 15°C, halfbewolkt weer en matige wind. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Tijdens het veldbezoek zijn de in en rond het plangebied aanwezige oppervlaktewateren steekproefsgewijs bemonsterd met een fijnmazig RAVON-schepnet. Hierbij is het

schepnet met een krachtige beweging door het water en over de waterbodem gehaald. Waarnemingen van amfibieën en vissen zijn genoteerd.

Onderzoek beschermde flora

Onderzoek naar plantensoorten heeft zich gericht op het voorkomen van beschermde plantensoorten die zich op basis van habitatvoorkeur en algemene verspreidingsgegevens verwacht worden. Het betreft hierbij met name de orchideeënsoort rietorchis. Tijdens de bloeiperiode van rietorchis zijn twee inventarisatierondes uitgevoerd. In tabel 1 zijn de betreffende data weergegeven.

Vleermuisonderzoek

Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt conform het 'Protocol voor Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat op 27 maart 2013 door het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur is geactualiseerd voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek. Daarbij heeft het onderzoek zich geconcentreerd op de aanwezigheid van belangrijke vliegroutes en foerageergebieden in het plangebied. Uiteraard is tijdens de veldbezoeken ook aandacht besteed aan eventuele aanwezige vleermuis verblijfplaatsen van boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis binnen het plangebied.

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van de soortensamenstelling, de aantallen, de gebruiksfunctie van het gebied als vliegroutes en foerageergebied. Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D240X in combinatie met een Pettersson D100. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden tijdens voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden.

In totaal zijn twee veldbezoeken uitgevoerd met één persoon: beide hebben plaats gevonden in de meest geschikte periode voor het vaststellen van belangrijke vliegroutes en foerageergebieden. In tabel 1 zijn de betreffende data weergegeven.

Ringslang

Ringslangen zijn het beste op zonnige ochtenden te inventariseren, als de dieren zich opwarmen in de zon. De beste tijd van het jaar is het voorjaar, nadat de dieren uit winterslaap zijn gekomen. Mannetjes worden in april en mei het meest waargenomen, als ze verhoogde activiteit vertonen. Vrouwtjes zijn vlak voor de eiafzet, in mei en juni, het beste te inventariseren. In de periode mei-juni zijn drie inventarisatierondes uitgevoerd op ochtenden met geschikte weersomstandigheden. In juli is een vierde ronde uitgevoerd, ook met het oog op eventuele eiafzetplaatsen. Zie tabel 1 voor de data.

Amfibieën (rugsteepad)

Twee veldbezoeken in zijn de avonduren uitgevoerd. Hierbij is geluisterd naar kooractiviteiten van de soort. De veldbezoeken zijn uitgevoerd tijdens gunstige weersomstandigheden voor kooractiviteiten van rugstreeppadden. Tijdens het derde veldbezoek zijn de watergangen steekproefsgewijs bemonsterd met behulp van een

schepnet (Model RAVON, maaswijdte van 3 millimeter). Op kansrijke plaatsen is een krachtige haal vanaf de oever door het water en over de bodem gehaald.

Vissen

De watergangen in het plangebied zijn steekproefsgewijs bemonsterd met behulp van een schepnet (Model RAVON, maaswijdte van 3 millimeter. Op kansrijke plaatsen is een krachtige haal vanaf de oever door het water en over de bodem gehaald.

Tabel 1. Periode en type onderzoek.

Datum	Type onderzoek	Starttijd	Eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
Flora (rietorchis)					
31-05-2014	Veldbezoek	09.00	12.00	R. van Dijk	Droog, licht bewolkt, ±18 °C, windkracht 2
11-06-2014	Veldbezoek	09.00	12.00	M. Warringa	Droog, licht bewolkt, ±20 °C, windkracht 2
Vleermuizen					
23-05-2014	Vleermuisonderzoek	21.30	00.30	M. Warringa	Droog, gedeeltelijk bewolkt, ±18 °C, windkracht 2
17-07-2014	Vleermuisonderzoek	3.15	5.30	M. Warringa	Droog, zwaar bewolkt, ±15 °C, windkracht 2
Rugstreepad					
23-05-2014	Avondronde	21.30	00.30	M. Warringa	Droog, gedeeltelijk bewolkt, ±18 °C, windkracht 2
04-06-2014	Avondronde	21.30	23.30	M. Warringa	Droog, geheel bewolkt, ±13 °C, windkracht 3
17-07-2014	Ochtendronde schepnet	06.00	9.00	M. Warringa	Droog, half bewolkt, ±18 °C, windkracht 2
Ringslang					
23-05-2014	Veldbezoek	20.00	21.30	M. Warringa	Droog, gedeeltelijk bewolkt, ±18 °C, windkracht 2
31-05-2014	Veldbezoek	09.00	12.00	R. van Dijk	Droog, licht bewolkt, ±18 °C, windkracht 2
11-06-2014	Veldbezoek	09.00	12.00	M. Warringa	Droog, licht bewolkt, ±20 °C, windkracht 2
17-07-2014	Veldbezoek	09.00	12.00	M. Warringa	Droog, half bewolkt, ±18 °C, windkracht 2
Vissen (kleine modderkruiper)					
17-07-2014	Schepnet	06.00	09.00	M. Warringa	Droog, half bewolkt, ±18 °C, windkracht 2

Wetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving bestaat uit verschillende onderdelen. Deze notitie gaat alleen in op de relevante wetgeving voor het plangebied: de Flora- en faunawet. Het plangebied ligt buiten gebieden die beschermd worden vanuit de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde gebied, het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid, ligt op 3,6 km afstand. Vanwege deze afstand en de

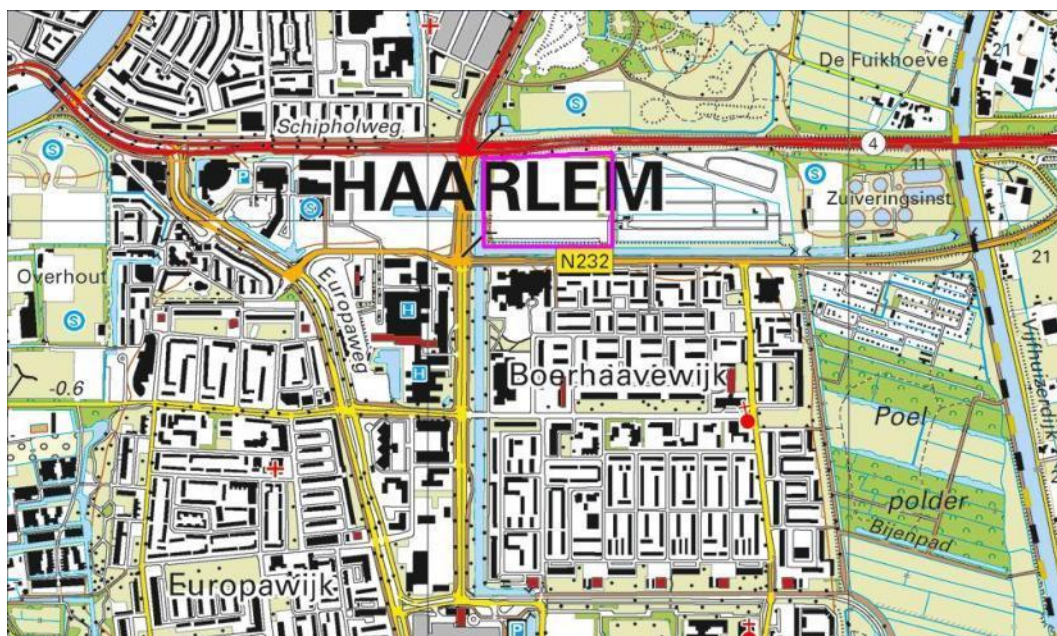

bepaalde externe werking van de ingreep wordt toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebieden) niet noodzakelijk geacht. Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom is de Boswet niet van toepassing op de aanwezige opgaande begroeiingen.

Huidige situatie en ontwikkeling

Ligging plangebied

Het plangebied ligt in het oostelijke deel van de kern Haarlem tussen het Burgemeester Reinaldapark en de Boerhaavewijk. Het plangebied wordt begrensd door de Boerhaavevaart aan de zuidzijde en westzijde, de Schipholweg aan de noordzijde en de ontsluitingsweg van een volkstuinencomplex aan de oostzijde. Het terrein zelf is toegankelijk vanuit de Boerhaavelaan aan de zuidoostzijde van het plangebied. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn 105,3-487,0.

Afbeelding 1. Ligging plangebied

Huidige situatie

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Haarlem met een aantal grotere groengebieden op korte afstand. Direct ten oosten van het plangebied ligt een volkstuinencomplex met veel boom- en struikbeplantingen. Ten noorden van het plangebied ligt het recentelijk heringerichte Burgemeester Reinaldapark. Het park bestaat uit ligweides op een kunstmatig aangebracht reliëf, waterpartijen en jonge boombeplantingen. De woonwijk ten zuiden van het plangebied dateert uit de jaren '50 en bestaat uit appartementencomplexen met veel openbaar groen. Het plangebied ligt ecologisch enigszins geïsoleerd (met name voor grondgebonden soorten) door de ingesloten ligging tussen de Schipholweg en Boerhaavelaan.

Het plangebied zelf bestaat uit voormalige sportvelden die reeds enkele jaren niet meer in gebruik zijn. Het terrein bevindt zich momenteel in verschillende successiestadia. De zuidelijke rand (tussen de Boerhaavevaart en een sloot) ligt op een talud en bestaat uit een brandnetelruigte. Enkele van de voormalige sportvelden zijn inmiddels dichtgegroeid met opgaande begroeiing, hoofdzakelijk zwarte els. Andere delen hebben een bodem van kaal zand en zijn grotendeels onbegroeid. Weer andere delen bestaan uit een verruigde grasvegetatie. De west-, noord- en oostzijde bestaat uit een houtsingel met onder andere veldesdoorn, eenstijlige meidoorn, es, zomereik, schietwilg.

Geplande ontwikkeling

In de effectenbeoordeling wordt er vanuit gegaan dat alle begroeiing in het plangebied verwijderd wordt en het terrein geheel vergraven wordt. Conform het vigerende bestemmingsplan "Haarlem 023" is in het plangebied de ontwikkeling van woningen, kantoren, verhardingen en groenvoorzieningen gepland.

Beschermde soorten en effecten Flora- en faunawet

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied hoofdzakelijk vegetatietypen van voedselrijke, vochtige omstandigheden aangetroffen. In de brandnetelruigte aan de zuidzijde zijn onder meer aangetroffen: diverse grassen, grote brandnetel, akkerdistel, gewone en reuzenberenklauw, haagwinde, hondsdraf, gewone melkdistel, smalle weegbree, paardenbloem, scherpe boterbloem, fluitenkruid, kleefkruid, witte doventel, zevenblad, late guldenroede, braam etc. In de lagere grasvegetatie aan de noordzijde komen bovengenoemde soorten ook voor, maar zijn grassen zoals witbol dominant in de vegetatie. Tevens komen hier nog andere kruidachtige soorten voor van matig voedselrijke omstandigheden, zoals klimopereprijs en vogelwikke. Langs de oevers komt plaatselijk groot hoefblad en riet voor. In de pioniervegetatie ontwikkelen zich onder meer zegges, riet en zaailingen van schietwilgen.

Op basis van de aangetroffen vegetatietypen en algemene verspreidingsgegevens zijn in het plangebied enkele beschermde plantensoorten te verwachten die in de uitgevoerde inventarisatieperiode moeilijk waarneembaar zijn. Het gaat daarbij om de algemene soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet dotterbloem en gewone vogelmelk. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Tijdens de inventarisatierondes in mei en juni zijn geen strenger beschermde plantensoorten zoals de rietorchis (tabel 2-soort) aangetroffen. Op basis van deze inventarisatie is het voorkomen van de rietorchis uit te sluiten. Het voorkomen van andere strenger beschermde plantensoorten is op basis van veldonderzoek en habitatgeschiktheid redelijkerwijs uit te sluiten.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is geschikt voor enkele algemene grondgebonden zoogdiersoorten die in de bebouwde kom van Haarlem voorkomen zoals egel, mol, huisspitsmuis, bosspitsmuis, veldmuis, aardmuis, rosse woelmuis, dwergmuis, bosmuis, haas en konijn. Deze soorten

vallen onder beschermingsniveau 1 van de Flora- en faunawet, waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. In de polders rondom Haarlem komen de streng beschermde grondgebonden zoogdiersoorten waterspitsmuis en noordse woelmuis voor. Door de aanwezige fysieke barrières rondom het plangebied (drukke verkeerswegen, duikers, bebouwing) is het voorkomen van deze soorten binnen het plangebied redelijkerwijs uit te sluiten. Het voorkomen van andere strenger beschermde grondgebonden zoogdieren is op basis van habitatvoorkeur en verspreidingsgegevens op voorhand uit te sluiten.

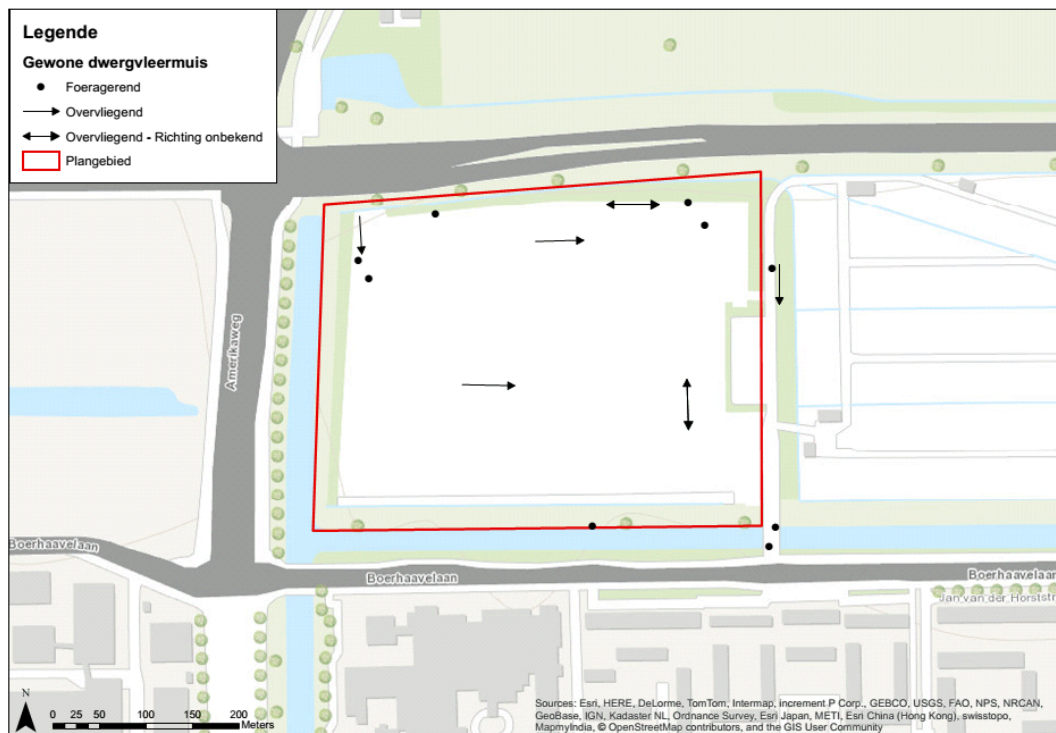
Vleermuizen

In het stedelijke gebied van Haarlem komen tenminste 7 vleermuissoorten voor, waarvan de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger en de meervleermuis het meest algemeen voorkomen in de stad. Andere voorkomende soorten zijn watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis. Alle inheemse vleermuissoorten zijn wettelijk streng beschermd in de Flora- en faunawet. Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen in gebouwen en bomen. In het plangebied is geen bebouwing aanwezig. De bomen in het plangebied zijn nog vrij jong en hebben geen voor vleermuizen geschikte holten. De aanwezigheid van boombewonende vleermuizen is daarmee uit te sluiten.

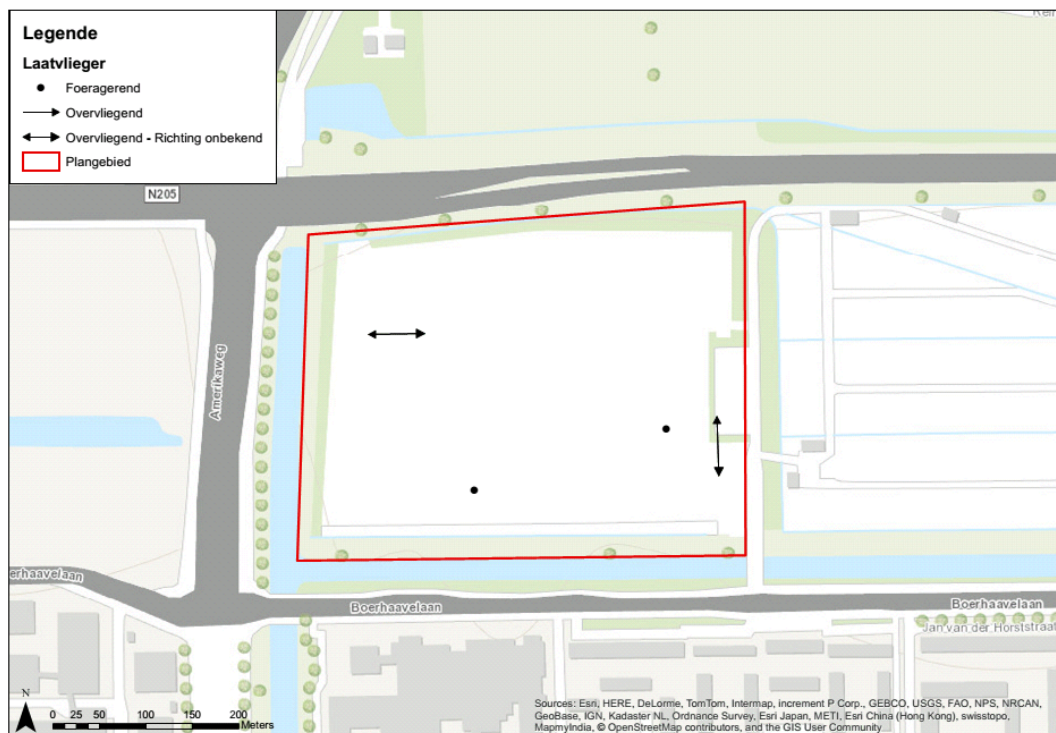
Tijdens de avondbezoeken zijn drie vleermuissoorten in het plangebied waargenomen, te weten gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis (zie afbeelding 2 t/m 4). Gewone dwergvleermuis is het meest talrijk in het gebied en foerageert met name aan de randen van het gebied. Deze soorten zijn uitsluitend foeragerend en overvliegend waargenomen. Van een duidelijke vaste vliegroute is in het plangebied geen sprake.

Door de boskap zal de waarde van het plangebied als foerageergebied verslechteren. Het plangebied maakt voor vleermuizen echter onderdeel uit van een groter foerageergebied. Bij het verwijderen van groen in het plangebied kunnen de dieren uitwijken naar vervangende groengebieden in de directe omgeving. Direct rondom het plangebied blijft hoog opgaande groen behouden (laanbeplantingen en volkstuinen). Wanneer in het plangebied in de nieuwe situatie rekening gehouden wordt met vervangend foerageergebied voor vleermuizen kan ook op langere termijn voldoende foerageergebied voor vleermuizen behouden blijven en is overtreding van de Flora- en faunawet voor vleermuizen uitgesloten.

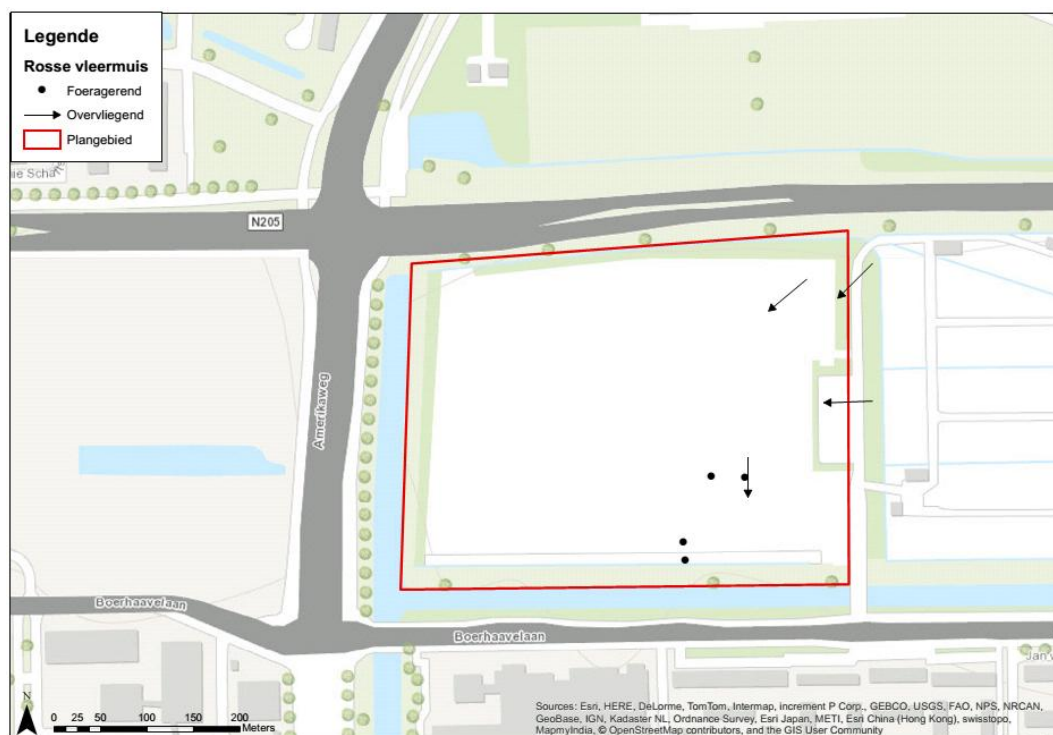

Afbeelding 2. Waarnemingen van gewone dwergvleermuis in het plangebied

Afbeelding 3. Waarnemingen van laatvlieger in het plangebied

Afbeelding 4. Waarnemingen van rosse vleermuis in het plangebied

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogelsoorten van verschillende biotopen aangetroffen. In de Boerhaavevaart zijn fuut, wilde eend en meerkoet (volwassen dieren met jongen) aangetroffen. Van de meerkoet zijn twee nesten in de vaart vastgesteld. Daarnaast komen in het plangebied diverse soorten struweelvogels voor, zoals tjiftjaf, fitis, bosrietzanger, spotvogel, zwartkop en tuinfluiter. Ook zijn soorten met een brede ecologische amplitude aanwezig, zoals houtduif, winterkoning, roodborst, merel, zanglijster, koolmees, ekster en kraai.

In het plangebied zijn geen nesten van roofvogels aangetroffen. Ook zijn er geen geschikte nestplaatsen voor holenbroedende vogels, zoals spechtenholen en nestkasten aangetroffen. Vanwege het ontbreken van bebouwing komen er geen gebouwbewonende vogels voor. Direct ten oosten van het plangebied zijn wel huismussen waargenomen rondom tuinhuisjes in het volkstuintencomplex. Deze huismussen maken geen gebruik van het plangebied.

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden zoals het verwijderen van begroeiingen buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. Het

genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord.

Effecten op jaarrond beschermde nesten zijn op voorhand uit te sluiten.

Reptielen en amfibieën

Tijdens veldinventarisaties is gericht gezocht naar ringslangen in het plangebied omdat het gebied een geschikt habitat voor deze reptielensoort vormt en in de gemeente Haarlem waarnemingen van deze soort bekend zijn aan de oostzijde van de stad. Er zijn geen ringslangen aangetroffen. Het voorkomen van de soort kan daarmee voldoende worden uitgesloten.

Op basis van het onderzoek naar amfibieën zijn in het plangebied de soorten middelste groene kikker, bruine kikker en gewone pad vastgesteld (larven en adulte dieren). Deze soorten planten zich voort in de sloot aan de zuidzijde van het plangebied en gebruiken de overige delen van het plangebied als landhabitat. Deze amfibiesoorten vallen onder het lichte beschermingsniveau (tabel 1) van de Flora- en faunawet, waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Tijdens het onderzoek naar rugstreepkikkers zijn in het plangebied geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van deze soort. Er is geen kooractiviteit gehoord tijdens geschikte inventarisatieavonden. In de sloten in het plangebied zijn geen adulte dieren, larven of eieren aangetroffen. Tijdens de onderzoeksperiode waren er geen waterhoudende plassen aanwezig. Op basis van het onderzoek is het voorkomen van de rugstreepkikker met voldoende zekerheid uit te sluiten.

Vissen

Tijdens de onderzoeksrondes met een schepnet is in de sloot aan de zuidzijde van het plangebied tiendoornige stekelbaars waargenomen. In de sloot aan de noordzijde zijn geen vissen waargenomen. Het voorkomen van beschermde vissen zoals kleine modderkruiper en bittervoorn is op basis van het veldonderzoek met voldoende zekerheid uit te sluiten.

Ongewervelde diersoorten

Tijdens het veldonderzoek zijn in de sloot aan de zuidzijde van het plangebied Amerikaanse rivierkreeften waargenomen; tevens zijn kleine waterdierpjes zoals bootsmannetjes, waterspinnetjes etc. waargenomen. In het plangebied zijn geen geschikte habitats voor streng beschermde weekdieren zoals platte schijfhoren aanwezig. Op basis van habitatvoorkeur en verspreidingsgegevens zijn ook geen andere beschermde ongewervelden te verwachten.

Conclusies

Wanneer onderstaande aandachtspunten in acht worden genomen, kan het bouwrijp maken van het terrein in overeenstemming met de natuurwetgeving worden uitgevoerd. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de onderzoeksresultaten slechts een beperkte houdbaarheid (1 à 2 jaar) hebben. Vanwege de natuurlijke successie in het gebied kunnen zich in de toekomst alsnog beschermde soorten vestigen.

Rekening houden met broedseizoen

In het plangebied broeden diverse vogelsoorten in boom-, struik- en ruigtevegetatie en in de slootkanten. Overtreding van de Flora- en faunawet kan worden voorkomen door versturende werkzaamheden zoals het verwijderen van begroeiingen buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord.

Behoud waarde als foerageergebied voor vleermuizen

Door de boskap zal de waarde van het plangebied als foerageergebied verslechteren. Het plangebied maakt voor vleermuizen echter onderdeel uit van een groter foerageergebied. Bij het verwijderen van groen in het plangebied kunnen de dieren uitwijken naar vervangende groengebieden in de directe omgeving. Direct rondom het plangebied blijft hoog opgaande groen behouden (laanbeplantingen en volkstuinen). Wanneer in het plangebied in de nieuwe situatie rekening gehouden wordt met vervangend foerageergebied voor vleermuizen kan ook op langere termijn voldoende foerageergebied voor vleermuizen behouden blijven en is overtreding van de Flora- en faunawet voor vleermuizen uitgesloten.

Boerhaavevaart

Brandnetelruigte aan zuidzijde plangebied

Sloot aan zuidzijde plangebied

Sloot aan zuidzijde plangebied

Pionervegetatie met schietwilg

Pionervegetatie met periodiek droogvallende kuilen

Bosopslag met elzen

Houtsingel aan westzijde plangebied

Braamstruweel aan noordzijde plangebied

Sloot aan noordzijde plangebied

Verruigde grasvegetatie

Toegangspad volkstuintencomplex